

Брюшкова В. Є.

група 5271м, Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова (Миколаїв), valia1895@gmail.com

Трибулькевич К. Г.

д-р пед. наук, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
(Миколаїв), tribulkevich@gmail.com

ЗНАЧЕННЯ МОЛОДИХ СІМЕЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПОВНОЦІННОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Розглянуто проблеми, з якими стикаються молоді сім'ї в перші роки спільного життя, і запропоновано шляхи їх подолання.

Ключові слова: соціальні інститути, сім'я, охорона сім'ї, шлюб, державна підтримка.

The problems faced by young families in the first years of life together and suggest ways to overcome them in the article.

Key words: social institutions, family, family protection, marriage, state support.

У складний час існування нашого суспільства з особливою силою виявляється об'єднуюча роль міцної сім'ї для повноцінного виховання дітей. Міцність сім'ї, навіть за несприятливих умов, компенсує багато вад у громадському середовищі. Відчуття любові батьків і дітей, навіть у кризовий підлітковий вік, коли вони прагнуть бути самостійними, є необхідним, хоч для більшості типовим виявом самостійності є «автономна моральність», яка нерідко призводить до педагогічної занедбаності, відчуженості від батьків.

Спроби побудувати сімейну педагогіку як частину соціальної педагогіки робилися ще в XVI–XVIII ст. Свій внесок зробили світові класики Ф. Рабле («Гаргантюа і Пантагрюель», 1535 р.), Ж.-Ж. Руссо («Еміль, або про виховання», 1762 р.), Й. Г. Песталлоці («Лінгард і Гертруда», 1795 р.) та ін.,

менш відомі, але талановиті педагоги, лікарі, літератори, книжки і оповідання яких містили багато спостережень і порад батькам.

За радянських часів відомими творами сімейної педагогіки були «Книга для батьків» А. С. Макаренка (1937 р.) і «Батьківська педагогіка» В. О. Сухомлинського (1958 р.). Багато виховних аспектів висвітлюється в «Народній педагогіці» М. Стельмаховича (1985 р.) та художній літературі (наприклад, у «Десятикласниках» О. Копиленка, «Бригантині» О. Гончара).

Крім чисто психологічних труднощів – «притирання», війни самолюбства, – новий осередок суспільства, як правило, стикається з трьома проблемами. Перша – пошук спільної мови зі старшим поколінням. Зазвичай молоді починають життя на спільній з батьками житлоплощі, ось і виникає класичне протистояння «свекруха – невістка» або «теща – зять». Переїзд в зйомну квартиру або навіть в окрему власну створює свої складності, перш за все, пробиваючи в бюджеті фінансову пробоїну, а вже якщо з'являється первісток ... У цьому проблема друга. З неї випливає третя проблема молодії сім'ї – дуже часті розлучення. Найбільше їх, близько 45 відсотків, припадає зараз якраз на 24-35-річних, тих, чий сімейний стаж – від п'яти до дев'яти років [3].

Мета даної роботи – розглянути молоду сім'ю і виявити проблеми, які виникають у неї, а також визначити форми і методи роботи з вирішення соціальних проблем молодих сімей в сучасному суспільстві.

Сім'я – один із найбільш консервативних соціальних інститутів, вона опирається змінам, іноді може створитися враження, що хвилі суспільних змін обтікають її, як острів в бурхливому морі. У категорії сімей, які потребують особливої допомоги, на перше місце висувається молода сім'я. Знадобилося чимало зусиль і часу, щоб у сучасному суспільстві утвердився сам термін «молода сім'я». Отже, численні дослідження соціологів, психологів, педагогів говорять про те, що стабільна сім'я може бути створена при певній готовності молодих людей до сімейного життя. Стабільна щаслива сім'я може функціонувати тільки при певній підготовці молодих людей до спільного сімейного життя [2]. Необхідність створення сім'ї повинна поступово зростати,

оскільки сім'я є одним із небагатьох факторів, що підвищують психологічну і психофізіологічну стійкість до несприятливих умов. Вона має пряме відношення до стану здоров'я людини. Процес створення сім'ї надзвичайно складний. Третина конфліктів у молодих сім'ях пов'язані з помилковими мотивами вступу в шлюб (шлюб не з любові, з легковажності, змушені шлюби тощо), що призводить до швидких розлучень. Так, до 24 років 75% молоді вступають у шлюб, 15% – вже розлучаються. Ті ж помилкові мотиви (орієнтація тільки на шлюб по любові, потреба в повному взаєморозумінні, повній відповідності партнера ідеалу і т. д.), призводить до того, що досить великий відсоток молоді не може створити сім'ю в період до 25-30 років. У багатьох сім'ях можливість створення молоддю власної сім'ї обмежуються і сімейними проблемами старшого покоління (незаміжньою матір'ю, неодруженим батьком). Наступна функція, що належать до структурних проблем – збереження сім'ї.

Молоді люди сьогодні визначають своїми пріоритетами навчання, кар'єру та матеріальне забезпечення, а значущість інституту сім'ї піддають сумніву. Найчастіше молоді пари живуть разом без легалізації стосунків, та легко переходять з одного союзу до іншого. Різниця між громадянським та офіційним шлюбом полягає у тому, що любов та відданість в другому з них є не тільки моральним, але і юридичним, і суспільним зобов'язанням, що укріплює сім'ю. Адже в разі укладання офіційного шлюбу на захист сім'ї стає, як це не дивно звучить тепер, усе суспільство. Тож і подружжя, і їхні батьки, а згодом і діти почуватимуться безпечніше.

В Україні кількість шлюбів у 2-3 рази перевищує кількість розлучень. Найміцнішими є сім'ї в Західній Україні, де традиції, звичаї та релігія значнішою мірою зберігають своє значення. Слід зазначити, що розлучення є найбільш поширеним серед молоді у перші роки шлюбу. А це є свідченням того, що сімейним цінностям треба навчатись, їх треба виховувати. Тим більше, що чимало молодих людей виховувалися в неповних сім'ях. Оскільки ми живемо в інформаційному суспільстві, вважаю що необхідно законодавчо

обмежити розповсюдження інформації, яка прямо заперечує або принижує традиційні сімейні цінності.

До проблем сучасної сім'ї та суспільства можна віднести той факт, що з кожним роком все більше і більше руйнуються сімейні підвалини, для багатьох людей є нормою розлучитися, зрадити своїй близькій людині або навіть зробити аборт – і все тому, що так чинить дуже багато людей, на жаль більшість. На кого орієнтується молоде покоління, з кого воно бере приклад, як треба жити – зі старших, зі своїх батьків. Але зараз дуже багато розлучень – понад 50% за офіційними даними, внаслідок чого діти в багатьох сучасних сім'ях виховуються одним із батьків, і як правило жінками. Ось дочка виростає, підходить до мами і запитує: «Мамо, а де наш тато» – «Загуляв / спився наш татко» або «Мам, мам, а ким був наш тато» – «Козлом він був і залишився донечка аліменти так і не платить» і додасть щось на кшталт «Чоловікам взагалі не слід довіряти». Фрази можуть бути різні, не обов'язково такі прямолінійні, але зміст той самий – тато поганий, мужики погані. Я просто сумніваюся, що матері будуть добре відгукуватися про чоловіка, який від них пішов, навіть якщо вони самі його кинули, а у дітей внаслідок такого виховання сильно руйнується віра в чоловіків, у всіх чоловіків.

Або якщо батьки розлучені, то який вони приклад подають своїм дітям: «Почалися проблеми в сім'ї, все, ти мене не влаштовуєш» або «Я покохала іншу людину, а почуття до батька згасли і вже не ті». Що з цього може взяти дитина – набрид один, знайду іншого, тобто пропаганда безвідповідальною життя, – «думай про себе і не звертай уваги на почуття іншого». А якщо мама сама була змушена вийти заміж внаслідок своєї вагітності, то подібний приклад може увібрати в себе і дитина, подумавши наприклад: «Як я можу слухати маму стосовно того, як слід жити, коли сама вона жила по-іншому». Діти сприймають приклад, їм потрібні не порожні слова, а гідний зразок для поведінки і наслідування, і цим самим прикладом повинні в першу чергу стати батьки і в цілому старше покоління. Обов'язок батьків – піклуватися і захищати дітей, вкладати в них любов, а не навантажувати їх своїми проблемами і

вселяти всілякі страхи. Часом батьки просто дивують – ось виростеш донечка, кине тебе чоловік, зрозумієш мене – спасибі за благословення, мама.

Однією з проблем сучасних сімей і суспільства – це громадська думка, яка є головним диктатором того, як слід жити, і спробуй тільки мислити або діяти інакше, не так, як оточення і друзі – відразу ж станеш білою вороною, мало не вигнанцем. Люди бояться бути не такими як всі, вони хочуть відчувати себе частиною єдиного цілого, однієї компанії, бояться, що над ними будуть насміхатися – над їх захопленнями або світоглядом, це буде означати протидію стосовно до оточення, вихід із зони комфорту, так чи варто напружуватися, думають багато людей. Тобто до яких проблем призводить подібний досвід щодо сучасної сім'ї – все більше і більше падає віра в хлопців, і навіть якщо хлопець буде нормальний, все одно будуть страхи і сумніви, а раптом він точно такий же, як і всі інші, раптом він хоче мене використати.

І дівчата, обпалені відносинами з попередніми хлопцями, не можуть бути вже настільки відкритими, як якщо б у них не було до цього відносин взагалі. З'являється страх закохатися, зблизитися у відносинах, через те, що є страхи – раптом він кине мене, а я не хочу знову страждати від розлуки. Потрібно буде час, щоб дівчина знову змогла довіряти хлопцям, прибравши підозрілість і настороженість, образи і всі ті прикрощі, які привнесли в її життя старі відносини.

Або виникає інша проблема – їх засмоктують відносини, вони занурюються в них так глибоко, що потім вже не можуть вибратися. Наростання проблеми нещасливих сучасних сімей, як правило не в тому, що дівчата не вміють знайомитися, а в тому, що вони просто не вміють вчасно завершувати стосунки, сильно прив'язуються – ось в чому справжня причина, ось чому так багато нещасливих жінок і сімей. Багато дівчат у сучасному суспільстві не вміють віддалятися, швидко йдуть на зближення, вони можна сказати особливо і не вибирають хлопця.

Одні страждають від самотності і раптом, бачать хлопця, захоплюються їм, і в голові відразу сім'я, чоловік і діти, і з головою занурюються в відносини – благо, якщо хлопець нормальний і в ній він бачить дружину, для більшості ж

вона як легка здобич. Інші гуляють до тих пір, поки не нагуляють дитини, зрештою живучи з тим, з ким довелося, або навіть одні з дитиною, або одні з абортom або навіть кількома – ось як правило який результат такого життя.

У підсумку, сучасна сім'я – це нерідко місце, де немає довіри, немає поваги, і все тому, що життя поспувала, і ці люди ще іншим життя часом хочуть зіпсувати своїми страшилками. Не слухайте тих, хто думає і говорить про те, що дружина – це якась домробітниця, яка страждає від питущого чоловіка, тримайтеся від них подалі, ці люди оперують лише своїм суб'єктивним досвідом.

Розглядаючи сучасні проблеми сімейного виховання, не можна обійти увагою проблему неблагополучних сімей і сімей групи ризику. Безумовно, кожна сім'я зацікавлена в тому, щоб дитина, яка виховується в ній, була оточена турботою, увагою і була усім забезпечена. Однак ряд економічних, демографічних, медико-санітарних та інших факторів призводить до того, що сім'я опиняється в скрутному становищі і не має можливість забезпечити дитині повноцінне виховання і розвиток. Такі сім'ї «групи ризику» потребують додаткової допомоги. А найчастіше, через поглиблення проблем, не мають сили виконувати батьківські обов'язки належним чином.

Отже, ми довели, що доля молоді сім'ї невіддільна від долі суспільства. Моральне здоров'я і економічне добробут родини – запорука суспільної злагоди, подолання соціальної напруженості. Сьогодні важливо усвідомлювати те, що найскладніші соціально-економічні проблеми, що накопичилися в країні, не можуть бути вирішені без опори на молоду сім'ю, без її активної участі у суспільних перетвореннях.

Список використаних джерел

1. Голод С. И. Семья и брак: историко-социологический анализ / С. И. Голод. – СПб. : Питер, 2009. – 298 с.
2. Зуйкова Е. М. Молодая семья / Е. М. Зуйкова, Н. В. Кузнецова. – М. : Европа, 2009. – 436 с.
3. Шлюб, сім'я та дітородні орієнтації в Україні. – К. : АДЕФ-Україна, 2008. – 134 с.

